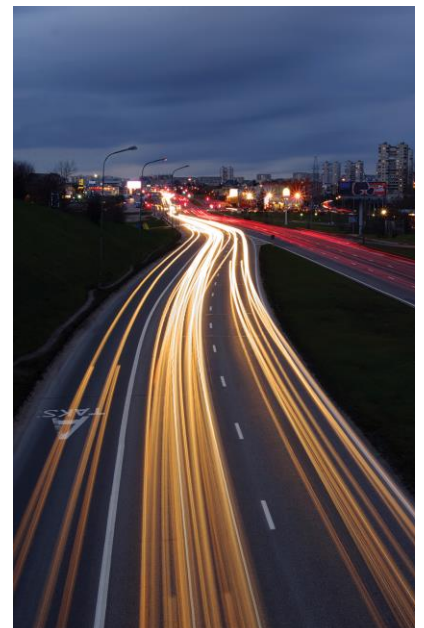

TIESIOGINIŲ UŽSIENIO INVESTICIJŲ (TUI) PROJEKTŲ APŽVALGA 2015 M.

Apžvalgą parengė „Investuok Lietuvoje“ analitikai

 Invest
Lithuania

investlithuania.com

Turinys

1. Santrauka	3
2. TUI projektai pasaulyje ir Europos Sąjungoje	5
2.1 TUI projektai ir jų suplanuotos darbo vietos Europos Sąjungoje	5
3. TUI projektai CRE	8
3.1 Pagrindiniai jų investavimo CRE motyvai	8
3.2 TUI projektai CRE pagal veiklas	8
4. Lietuva 2015	11
4.1 TUI projektai pagal veiklas, vykdymo vietą. Projektų pavyzdžiai	11
4.2 Daugiausiai TUI projektų Lietuvoje vykdančios šalys	13
5. Pastabos	15

1. Santrauka

Ši apžvalga parengta remiantis *fDi markets* (*the Financial Times limited* paslauga) duomenimis. *fDi Markets* duomenų bazė pateikia informaciją apie viešai skelbtus užsienio įmonių vykdomus naujus bei plėtos tiesioginių užsienio investicijų (TUI) projektus, kuriais kuriamos naujos darbo vietos, statomos naujos gamyklos ar didinamos esamų apimtys.

Europos Sąjunga:

- 2015 metais TUI projektų, vykdytų ES, skaičius krito 3 proc.
- Net 52 proc. ES TUI projektų vykdyti Jungtinėje Karalystėje, Vokietijoje ir Prancūzijoje. Vertinant TUI projektus milijonui gyventojų, pirmauja Airija, lenkianti ES vidurkį daugiau negu 5 kartus (38,5 projekto milijonui gyventojų, ES – 7,5). Lietuva užima 5 vietą ES reitinge, viršydama ES vidurkį daugiau nei 2 kartus. Pagal šį rodiklį Lietuva lenkia visas CRE regiono šalis.
- Pagal vidutinį vieno projekto suplanuotų darbo vietų skaičių Lietuva bei visos lyderės pagal TUI projektus pasislenka ES reitinge žemyn, o į priekį išsiveržia CRE šalys. Airijos, Jungtinės Karalystės vidutinis projekto dydis kiek mažesnis negu Lietuvoje. Tikėtina, kad tai lemia vykdomų projektų pobūdis – 7 iš 10 didžiausių projektų priklauso transporto klasteriui, apimančiam automobilių įrangos, detalių, padangų ir pan. gamintojus. Gilias šio klasterio tradicijas turi tokios CRE šalys, kaip Lenkija, Čekija, Slovakija. Dizaino, vystymo ir testavimo projektai, dažnai vykdomi Lietuvoje, įdarbina kur kas mažiau darbuotojų. Šio tipo projektai, kuriuos dažniausiai vykdo programinės įrangos ir IT įmonės, kuria ir vysto naujus produktus, juos testuoja. Tokių projektų nauda pasireiškia per darbuotojų kompetencijų kėlimą, didesnę darbo užmokestį bei šalies žinomumo didinimą.

Centrinė ir Rytų Europa:

- CRE regione pirmą kartą nuo 2010 metų užfiksuotas TUI projektų skaičiaus augimas. 2015 metais buvo vykdytas 631 TUI projektas.
- Pagrindinis investavimo CRE kriterijus – kvalifikuotų darbuotojų pasiūla. Šią priežastį tarp pagrindinių paminėjo beveik pusė investuotojų. Įdomu tai, kad paskutiniaisiais metais sumažėjo žemų kaštų motyvo svarba.
- Labai svarbus ir klientų artumas bei vietinės rinkos augimo potencialas. Tai ypač svarbu įmonėms, gaminančioms greito vartojimo prekes, nes logistikos kaštai jiems itin svarbus. Deja, šio motyvo svarba nėra naudinga Lietuvai, esančiai šalia didžiulės rinkos – Lenkijos, geografiškai artimesnės vakarų šalims.
- Net 38 proc. CRE projektų vykdo gamybą. Išskirtina jau minėto transporto klasterio svarba. Paslaugų sektoriuje pasižymi programinės įrangos vystytojai vykdomi projektai. Svarbu paminėti, kad keičiasi šio sektoriaus įmonių vykdoma veikla regione: prieš dešimtmetį vyravo pardavimų atstovybių projektai, o dabar pagrindinė veikla – produktų kūrimas, vystymas ir testavimas. Lietuva – viena iš trijų pagrindinių šalių, kuriose vykdoma daugiausiai IT įmonių projektų. Todėl būtina ir toliau dėti pastangas, siekiant užtikrinti pakankamą šios srities specialistų pasiūlą.

Lietuva:

- *fDi Markets* duomenimis, Lietuvoje 2015 metais vykdyti 49 TUI projektai, 14 proc. daugiau nei 2014 metais. Šie 49 projektai apima tuos TUI projektus, apie kuriuos buvo viešai skelbta 2015 metais¹. Lietuva yra vienintelė šalis, kurioje paskutinių metų rezultatas yra geriausias visu 2010-2015 m. periodu. Šie projektai turėtų sukurti 4187 darbo vietas – trečdaliu daugiau nei ankstesniais metais.
- Apie trečdalis 2015 metais vykdytų projektų buvo gamybiniai („Neo Group“, „Advantec“, „Eternit Baltic“, „Anva Polytech“, „Formula Air“ ir kt.), penktadalio veikla – dizainas, vystymas ir testavimas („Revel Systems“, „Fun Guide“, „StormGeo“ ir kt.). Šią veiklą vykdančių projektų dalis Lietuvoje

¹ Šis skaičius skiriasi nuo „Investuok Lietuvoje“ turimų duomenų. Palyginimui, įstaigos duomenimis, Lietuvoje 2015 metais buvo vykdyti 55 TUI projektai, iš kurių 31 atėjo su „Investuok Lietuvoje“ pagalba. Pagrindinė skirtumų priežastis – „Investuok Lietuvoje“ įtraukia ir įstaigos pritrauktus, bet dar viešai neskelbtus, duomenis. Taip pat „Investuok Lietuvoje“ duomenys nenaudoja įverčių. Plačiau apie skirtumus skiltyje „5. Pastabos“

beveik dvigubai didesnė negu CRE vidurkis. Kaip jau minėta, šie projektai šaliai ypač svarbūs, jie taip pat prisideda prie inovacijų skatinimo. Dizaino, vystymo ir testavimo projektai dažnai kuria mažiau naujų darbo vietų, taigi Lietuvai lengviau konkuruoti su didesnėmis regiono šalimis. Priešingai, konkuruojant dėl itin didelės apimties projektų, planuojančių sukurti daugiau nei 1000 darbo vietų, Lietuva dažnai nepakliūva į potencialių lokacijų sąrašą dėl nepakankamo šalies dydžio.

- Trečdalį projektų Lietuvoje pernai vykdė Šiaurės šalių investuotojai. Tai kur kas daugiau negu CRE vidurkis. Tačiau Vokietijos investuotojus Lietuvai pritraukti sekasi sunkiai.

2. TUI projektai pasaulyje ir Europos Sąjungoje

Pagrindinis rodiklis, pagal kurį matuojamos tiesioginės užsienio investicijos (TUI), yra centrinių bankų pateikiamas TUI srauto statistinis rodiklis. Tačiau neverta kliautis vien šia statistika. Srautą gali lemti daug veiksnių, ir negalima vienareikšmiškai teigti, jog teigiamas srautas turės teigiamą poveikį šalies ūkiui. Pavyzdžiui, TUI augimą gali lemti ir vietinės įmonės nuosavybės teisių perleidimas užsienio investuotojui. Jei nauji verslo savininkai nusprendžia didinti veiklos apimtį, tai teigiamai atsiliepia šalies ūkiui, bet, jei renkasi optimizuoti veiklą nutraukdami mažesnio pelningumo operacijas, poveikis gali būti atvirkštinis.

Visai kas kita yra plyno lauko TUI projektai, kuomet užsienio įmonės į Lietuvą perkelia tam tikrą veiklą, steigdamos naujus arba plėsdamos esamus padalinius ir kurdamos naujas darbo vietas. Tokie projektai paprastai negeneruoja didelio momentinio TUI srauto, bet yra itin naudingi šalies ūkiui.

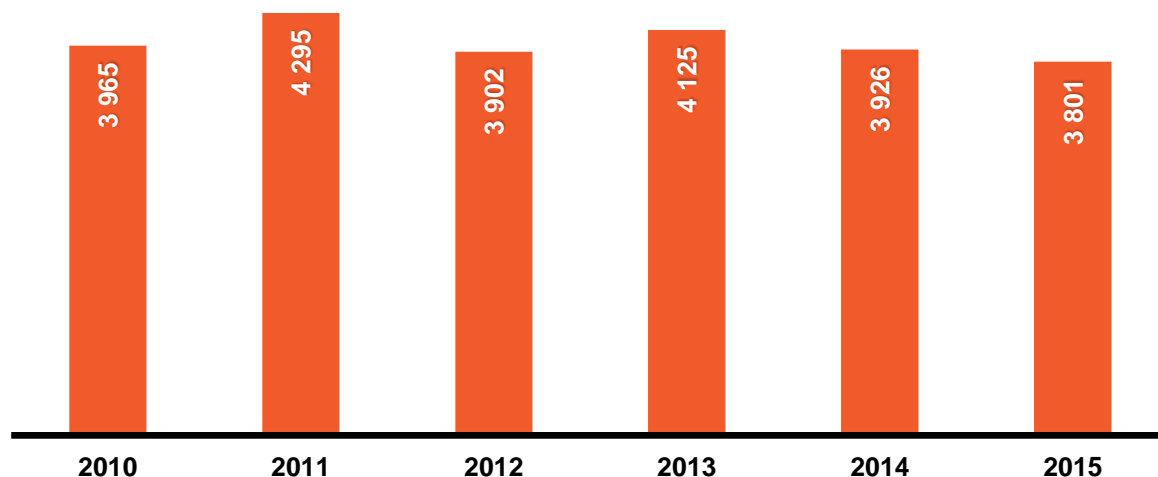
Rodikliai, susiję su TUI projektų vykdymu, nėra skelbiami statistikos ar centrinių bankų rodiklių duomenų bazėse. Mūsų vertinimu, šiuo metu geriausiai TUI projektų statistiką pateikia duomenų bazė *fDi Markets, the Financial Times Limited* paslauga. Nors ir turinti trūkumų², tokia statistika yra įdomi ir naudinga, ypač siekiant įvertinti Lietuvos situaciją kitų šalių kontekste.

Pasaulio ekonomikai praėjusiais metais augus tik apie 3 proc. – mažiausiai nuo 2010 metų³ – mažėjo ir TUI projektų skaičius. Remiantis *fDi Markets*, šis skaičius sumažėjo 5 proc., krisdamas nuo 12899 2014 metais iki 12234 pernai⁴. Prognozuojama, kad dėl besitęsiančių neramumų Artimuosiuose Rytuose, Kinijos ekonomikos sulėtėjimo bei augančio Zika viruso poveikio Lotynų Amerikoje užsienio investicijos 2016 metais turėtų mažėti bent 5 proc.

2.1 TUI projektai ir jų suplanuotos darbo vietos Europos Sąjungoje

Europos Sąjungoje TUI projektų skaičius 2015 metais krito 3 proc., nepaisant to, suplanuotos darbo vietos ūgtelėjo net 12 proc. Daugiausiai TUI projektų pritraukė Jungtinė Karalystė, Vokietija ir Prancūzija – kartu net 52 proc. visų ES projektų. Lietuvoje 2015 metais fiksuoti 49 projektai, panašiai kaip Danijoje ar Švedijoje.

TUI PROJEKTŲ SKAIČIUS ES

Atsižvelgiant į šalies populiaciją, ES lyderiai keičiasi. Nenuostabu, kad į pirmą vietą išsiveržia TUI projektų pritraukimo lyderė Airija. Lietuva visame ES kontekste užima net penktą vietą, ženkliai viršydama vidurkį bei lenkdama kitas Centrinės ir Rytų Europos (CRE) regiono⁵ šalis.

² fDi Markets duomenų bazėje pateikiami tik viešai skelbti projektai, o tais atvejais, kai informacija apie projekto rodiklius nėra viešai skelbta, yra naudojami įverčiai. Plačiau apie skirtumus skiltyje „5. Pastabos“

³ Lietuvos bankas

⁴ Visoje apžvalgoje naudojami fDi Markets duomenys, (The Financial Times Limited paslauga 2016). Visos teisės saugomos. Atkreipiamas dėmesys, kad analizėje naudojami duomenys eliminuoja vieną 2011 m. projektą Lietuvoje, kuris „Investuok Lietuvoje“ duomenimis nebuvo vykdytas, tačiau fDi Markets duomenų bazėje egzistuoja. Šioje apžvalgoje naudojami duomenys, kurie pateikti 2016 m. gegužės 2 d.

⁵ Šioje apžvalgoje CRE regionas apima šias šalis: Lietuva, Latvija, Estija, Lenkija, Čekija, Slovakija, Vengrija, Slovėnija, Bulgarija ir Rumunija.

Tačiau nėra pakankama nagrinėti vien TUI projektų skaičių – įdomias išvadas diktuoja dar du rodikliai: suplanuotų darbo vietų skaičius milijonui gyventojų bei vidutinis suplanuotų darbo vietų skaičius vienam projektui. Lietuva pagal pirmąjį rodiklį ES yra aštunta. Mus šioje vietoje lenkia 5 CRE šalys, pasižyminčios itin didelės apimties projektais.

Tarp didžiausių CRE projektų⁶ galima paminėti naują *Jaguar Land Rover* (Indija) gamyklą Slovakijoje, į kurią planuojama investuoti daugiau nei 1,2 mlrd. Eur ir įdarbinti 2800 specialistų, 2000 nuolatinių ir 3000 sezoninių darbuotojų planuoja įdarbinti *Amazon.com* logistikos centras Čekijoje. Įdomu tai, kad tarp 10 didžiausių pagal sulanuotas darbo vietas CRE projektų net 7 priklauso transporto klasteriui, į kurį patenka automobilių įrangos ir dalių gamintojai, padangų gamintojai ir pan.

Visoje ES, pagal *fDI Markets* duomenis, daugiausiai darbo vietų suplanavo JAV įmonė „Amazon.com“, Indijos „Tata Group“, Vokietijos „Volkswagen“.

Vakarų šalių projektų apimtys vidutiniškai ženkliai mažesnės. Pagal suplanuotų darbo vietų skaičių vienas projektui Airija, Jungtinė Karalystė ir daugelis kitų Vakarų Europos šalių atsilieka nuo ES vidurkio, o tarp pirmaujančių išsiskiria CRE šalys. Lietuvos rezultatas maždaug toks, kaip ir ES vidurkis. Daugeliu atveju tai yra neigiamas signalas, rodantis, kad Lietuvoje ir ES vakarų šalyse vykdomi tik mažos apimties projektai. Ypač tai akivaizdu Suomijoje, kurioje daugiau negu pusė projektų yra pardavimų atstovybės. Tokio tipo projektai yra orientuoti į vietos rinką, jie dažnai nėra aukšto technologinio lygio ir nereikalauja specifinių darbuotojų kompetencijų. Dideli gamybiniai projektai ar daug darbo vietų kuriantys paslaugų centrai yra vertingesni, lyginant su pardavimų atstovybėmis.

Tačiau vertinant ilgalaikę perspektyvą itin patrauklūs tie projektai, kurie vietoj didelio darbo vietų skaičiaus kuria aukšto lygio produktus, juos vysto bei testuoja. Šalies kompetencijų lygį kelia ir itin aukštų kvalifikacijų reikalaujantys kompetencijų centrai. Kaip pavyzdį galima paminėti Nasdaq paslaugų centrą, įsisteigusį Lietuvoje 2015 ir besiplėtusį 2016 metais. Prie inovacijų kultūros plitimo prisideda dizaino, vystymo ir testavimo projektai, kuriuos ES vykdo tokios įmonės kaip „IBM“, „General Electric“ (GE), „Huawei Technologies“ ir kt.

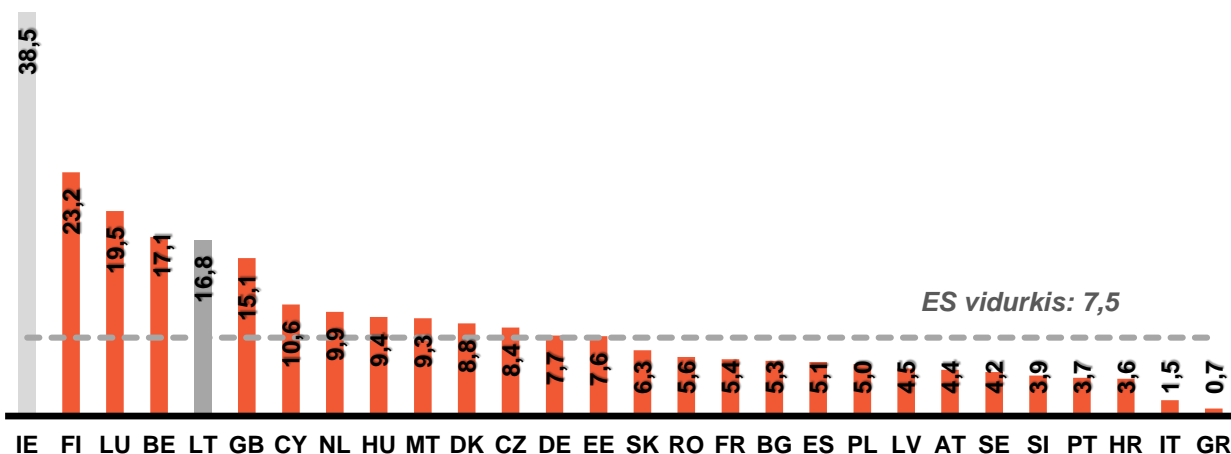
Džiugu, kad dizaino, vystymo ir testavimo projektų lyderė ES yra būtent Lietuva (20 proc. nuo visų projektų), po kurios seka Estija, Rumunija, Čekija ir Airija. Lietuvoje dizaino, vystymo ir testavimo projektus vykdė daugiausiai IT veiklas vykdančios įmonės, tokios kaip „Fun Guide“, „Revel Systems“, „StormGeo“.

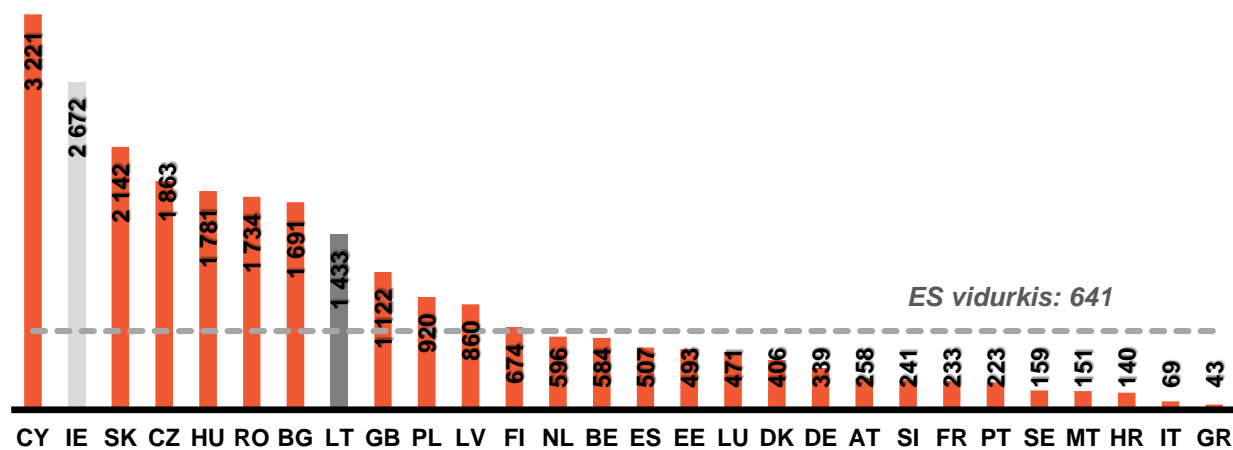
⁶ Išvardinti tik tie projektai, kurių darbo vietų parametras ne įvertintas, o tiksliai nurodytas įmonės pranešime.

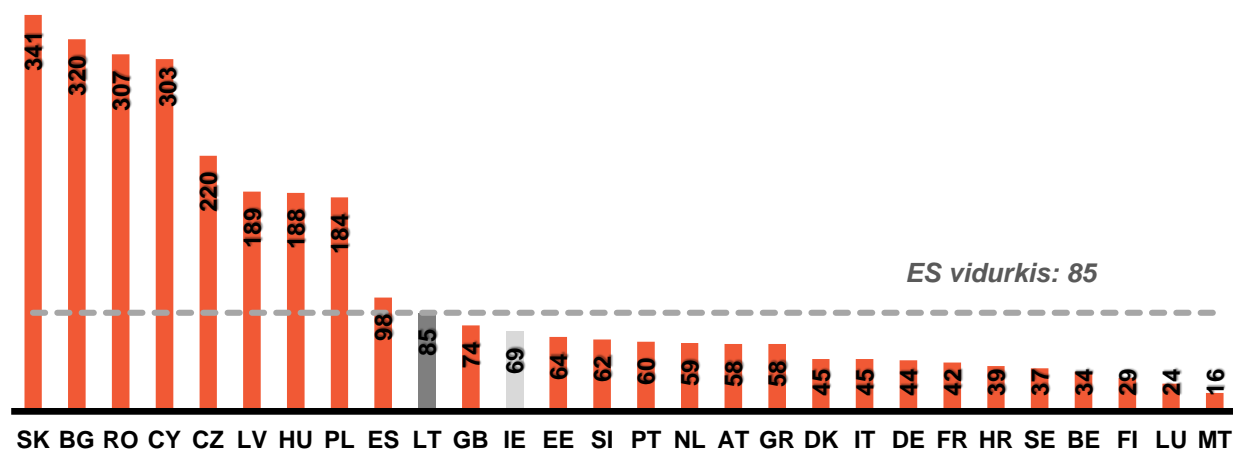
TUI PROJEKTAI MILIJONUI GYVENTOJŲ | 2015

TUI PROJEKTŲ SUPLANUOTOS DARBO VIETOS MILIJONUI GYVENTOJŲ | 2015

VIDUTINIS VIENO PROJEKTO SUPLANUOTŲ DARBO VIETŲ SKAIČIUS | 2015

3. TUI projektai CRE

CRE regione pirmą kartą nuo 2010 metų užfiksuotas TUI projektų skaičiaus augimas. 2015 metais buvo vykdytas 631 TUI projektas, tai yra 2 proc. daugiau nei ankstesniais metais. Nors bendras projektų skaičius regione augo, ne visos CRE šalys pagerino savo rezultatus. Slovakijos, Bulgarijos, Rumunijos, Latvijos ir Estijos pritrauktų projektų skaičiai traukėsi. Daugiau TUI projektų sulaukė Čekija, Slovėnija, Lietuva, Vengrija ir Lenkija. Lietuva yra vienintelė šalis regione, kurios TUI projektų skaičius 2015 metais yra didžiausias per visą 2010-2015 metų laikotarpį.

2015 metais daugiausia naujų projektų CRE pradėjo JAV ir Vokietijos investuotojai. Ši tendencija stebima jau daugiau nei dešimtmetį. Minėtų šalių investuotojai kiekvienais metais kartu sukuria apie trečdalį visų TUI projektų regione. Praėjusiais metais taip pat aktyvūs buvo investuotojai iš Jungtinės Karalystės, Prancūzijos, Nyderlandų ir Šveicarijos, kartu pradėję daugiau nei penktadalį visų projektų CRE.

3.1 Pagrindiniai jų investavimo CRE motyvai

TUI projektų vykdymui CRE regioną investuotojai renkasi pirmiausia dėl išsilavinusių darbuotojų – beveik kas antra įmonė, nurodžiusi svarbiausius motyvus investuoti CRE, tarp jų paminėjo kvalifikuotos darbo jėgos pasiūlą. Įdomu ir tai, kad nuo 2010 metų šio motyvo svarbą vertinančių įmonių dalis ženkliai išaugo (nuo 37 proc. iki 49 proc.). Labiausiai kvalifikuotų darbuotojų pasiūlą vertina JAV investuotojai – net 79 proc. įmonių šis pranašumas yra vienas iš svarbiausių lokacijos pasirinkimo motyvų⁷.

Penktadalis įmonių svarbiu motyvu, pasirenkant TUI lokaciją, įvardijo tikslinių rinkų ir klientų artumą bei vietinės rinkos augimo potencialą. Tai pabrėžia geografinės vietos svarbą. Nors esame Europos centre, vis dėlto investuotojai, eksportuojantys produkciją į vakarų rinkas, dažnai pasirenka artimesnę Lenkiją. Rinkų ir klientų artumas ypač svarbus greito vartojimo prekių⁸ (angl. *fast moving consumer goods*) gamintojams, nes jų kaštų struktūroje logistika užima svarbią vietą.

Įdomu ir tai, kad žemi kaštai, 2015 metais buvę devintoje svarbiausių investavimo CRE motyvų sąrašo vietoje, 2010 metais buvo trimis pozicijomis aukščiau.

PAGRINDINIAI MOTYVAI, KURIUOS ĮMONĖS ĮVARDIJA KAIP LĖMUSIUS CRE ŠALIES PASIRINKIMĄ (ĮMONIŲ PROC.)

3.2 TUI projektai CRE pagal veiklas

CRE ir toliau išlieka daugiausia gamybos projektų traukos regionu. Daugiau nei trečdalis visų projektų regione skirti gamyklų statybai, naujų produkcijos linijų įrengimui arba plėtrai. Dominavo automobilių detalių, pramoninės įrangos, plastiko, elektronikos komponentų ir metalo detalių gamybos sektoriai. Aktyviausi gamintojai buvo „VKR Holding“ ir „Volkswagen“. „VRK Holding“, kuriam priklauso Europoje gerai žinomas

⁷ fDi Markets, The Financial Times Limited paslauga 2016

⁸ Tarp greito vartojimo prekių patenka gaivieji gėrimai, higienos prekės, kai kurie maisto produktai ir pan.

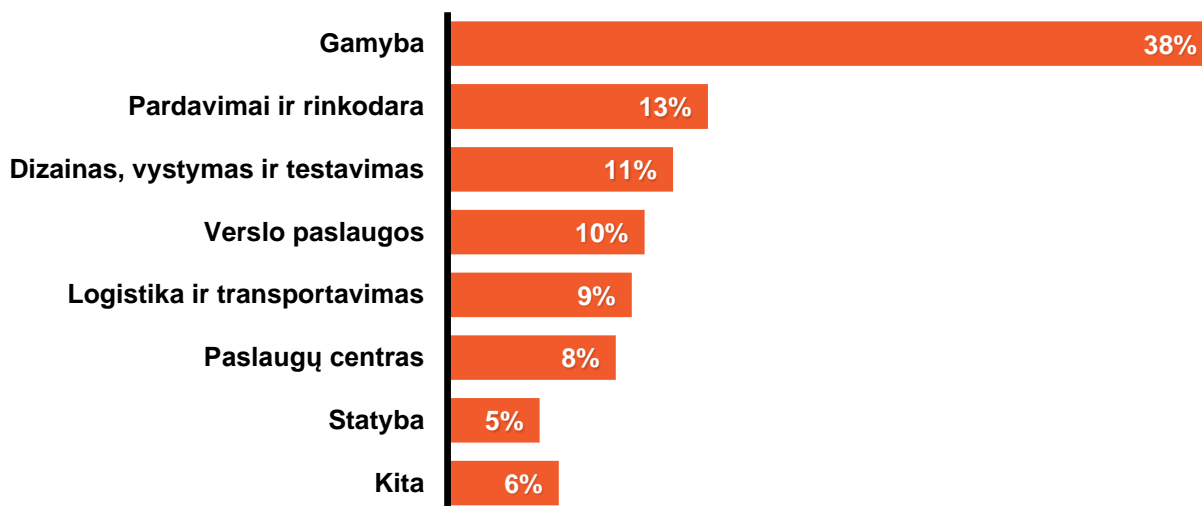

stogo langų prekės ženklas „Velux“, vykdė 4 investicinius projektus (3 Lenkijoje, 1 Slovakijoje); 4 gamybos projektus CRE vykdė ir „Volkswagen“ koncernas (2 Čekijoje, 1 Vengrijoje, 1 Slovakijoje).

Daugiausiai gamybinių projektų vykdo įmonės, kurias galima priskirti prie transporto klasterio (37 proc. visų gamybinių projektų). CRE regionas per paskutinius 15 metų sugebėjo iš esmės pakeisti įvaizdį pozicijuoti save kaip transporto industrijos centrą. Buvusias nepatikimų sovietinių automobilių gamyklas pakeitė moderniausios ir efektyviausios Europos gamyklos. Pirmiausia gamybą skatino vietinių prekių ženklų automobilių, tokių kaip Čekijos „Škoda“, paklausa. Sektoriaus pakilimas paspartėjo, atėjus ne Europos gamintojams – ieškoję pigesnės lokacijos negu Vokietija, regione įsisteigė Pietų Korėjos „Kia“ ir „Hyundai“. Vakarų Europos prekės ženklai, tokie kaip Italijos „Fiat“ ir Prancūzijos „Peugeot Citroën“, ieškodami mažesnių kainų ir aukštų kokybės standartų, pasekė šiuo pavyzdžiu⁹.

Nestebina, kad labiausiai šio klasterio gamybinius projektus sekasi pritraukti Slovakijai, Rumunijai ir Čekijai. Šios šalys ir Jungtinė Karalystė yra vienintelės visoje ES, kuriose nuo 2008 metų krizės automobilių gamyba augo¹⁰. Geri ir Lenkijos bei Vengrijos rezultatai. Deja, Baltijos šalys į transporto klasterio įmonių radarą pakliūva labai retai. Tai lemia tiek tradicijų ir kompetencijų trūkumas, tiek geografinė padėtis – net Lenkijoje vykdomi automobilių pramonės projektai vykdomi dažniausia šalies pietuose.

CRE VYKDYTŲ TUI PROJEKTŲ VEIKLOS | 2015

Paslaugų sektoriuje ir toliau daugiausia TUI projektų vykdo programinę įrangą kuriančios įmonės. Šio tipo projektai sudaro apie ketvirtadalį visų paslaugų sektoriaus projektų, pradėtų vykdyti CRE praėjusiais metais. Lietuvoje ši programinės įrangos gamintojų projektų dalis nuo visų paslaugų projektų siekia net 43 proc.

Pastaraisiais metais šio tipo projektai buvo vis svarbesnė viso CRE TUI projektų krepšelio dalis. Prieš dešimtmetį programinės įrangos vystymo projektai, įskaičiuojant tiek gamybą, tiek paslaugas, sudarė tik 5 proc. visų TUI projektų regione. 2015 metais ši dalis išaugo iki 13 proc.

Taip pat keitėsi šios industrijos projektų veiklos tipas. 2005 metais daugiausia buvo steigiamos programinę įrangą kuriančių įmonių pardavimo ir rinkodaros atstovybės (beveik pusė projektų). Tokio tipo projektai dažniausia orientuoti į pardavimų vietinėms ir regioninėms rinkoms skatinimą ir administravimą. 2015 metais tokie projektai tesudarė šeštadalį. Tuo tarpu programinės įrangos įmonių projektų, vykdžiusių dizaino, programinės įrangos kūrimo ir testavimo veiklą, dalis išaugo nuo 13 proc. 2005 metais iki 51 proc. pernai. Taigi CRE regionas nebėra tik nauja rinka, kurioje pardavinėjami jau sukurti produktai, bet ir vieta, kurioje programinė įranga aktyviai vystoma.

Dizaino, vystymo ir testavimo projektus CRE pernai vykdė tokios įmonės, kaip JAV „IBM“, Jungtinės Karalystės „Skyscanner“, JAV „Microsoft“ ir daugelis kitų įmonių, ypač iš JAV.

Nors beveik visose CRE šalyse jaučiamas didesnis IT įmonių vykdomų projektų srautas, daugiausia tokių projektų sulaukia trys regiono šalys – Rumunija, Lenkija ir Lietuva. Lietuvai konkuruojant su už save dešimtis

⁹ Carmakers drive across central eastern Europe's frontiers, The Financial Times, 2015

¹⁰ Carmakers drive across central eastern Europe's frontiers, The Financial Times, 2015

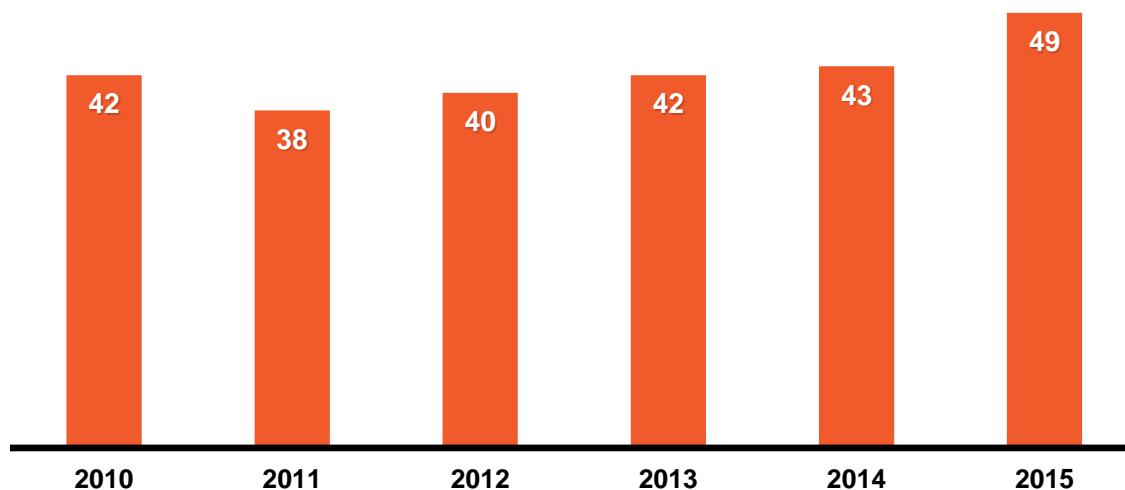
kartų didesnėmis šalimis itin svarbu užtikrinti IT darbuotojų pasiūlą, kuri atitiktų paklausą. Didžiausia našta krenta ant švietimo įstaigų pečių. Balandį vyriausybė patvirtino valstybės finansavimą studijoms aukštosiose mokyklose pagal studijų sritis. IT studijoms finansavimas šiemet didinamas 50 proc. Siekiant ir toliau sėkmingai konkuruoti dėl šių aukštos pridėtinės vertės projektų, svarbu dar labiau didinti finansavimą bei gerinti studijų kokybę.

4. Lietuva | 2015

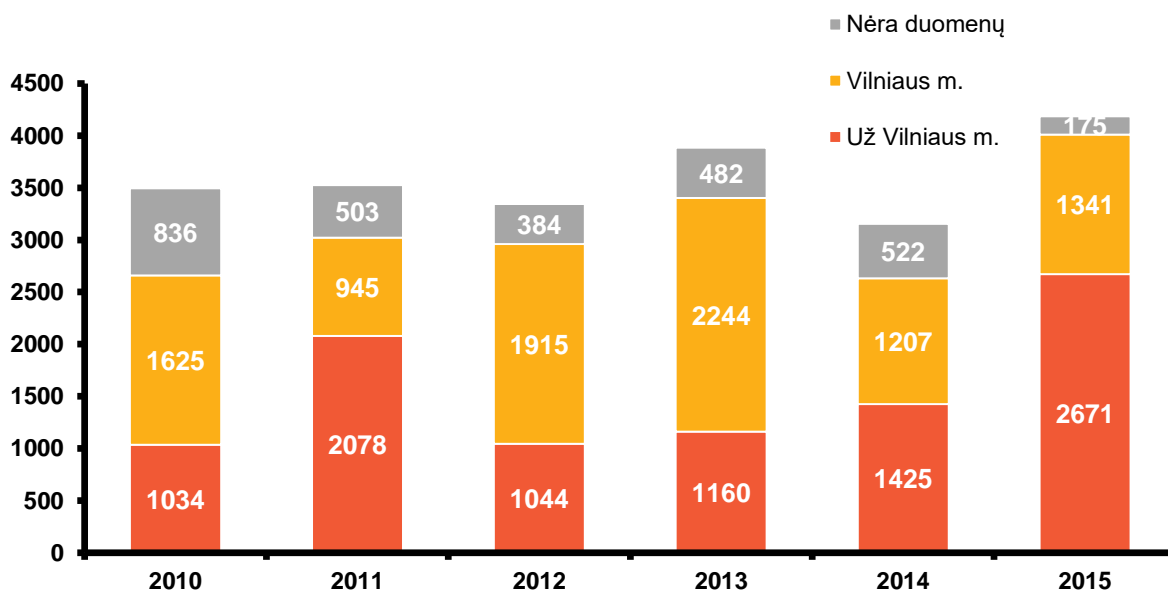
fDi Markets duomenimis, Lietuvoje 2015 metais vykdyti 49 TUI projektai, 14 proc. daugiau nei 2014 metais. Atkreipiame dėmesį, kad į šį skaičių įtraukiami tie TUI projektai, kurie buvo viešinti 2015 metų laikotarpiu. Pagal „Investuok Lietuvoje“ duomenis, 2015 metais Lietuvoje pradėti vykdyti 55 TUI projektai, iš kurių 31 sprendimą priėmė su įstaigos pagalba. Dalis šių projektų kol kas laikomi konfidencialiais. Nors „Investuok Lietuvoje“ duomenys yra tikslesni, vis dėlto *fDi Markets* duomenų bazė yra nepakeičiamas šaltinis, siekiant įvertinti šalies situaciją tarptautiniame kontekste bei pasilyginti su regiono šalimis.

TUI PROJEKTAI LIETUVOJE

Pagal *fDi Markets* duomenis, 49 duomenų bazėje fiksuoti projektai turėtų sukurti 4187 darbo vietas¹¹ – trečdaliu daugiau nei ankstesniais metais. Tai daugiausia lėmė stipriai išaugęs už Vilnius miesto planuojamų sukurti darbo vietų skaičius: 2015 metais užsienio investuotojai ne Vilniuje vykdomuose TUI projektuose planuoja pasamdyti 87 proc. daugiau specialistų nei 2014.

PLANUOJAMOS DARBO VIETOS PAGAL TUI PROJEKTŲ VYKDYMO VIETĄ

4.1 TUI projektai pagal veiklas, vykdymo vietą. Projektų pavyzdžiai

¹¹ Į šį skaičių įtraukiami *fDi Markets* įverčiai tiems projektams, kurių darbo vietos nebuvo viešai skelbtos

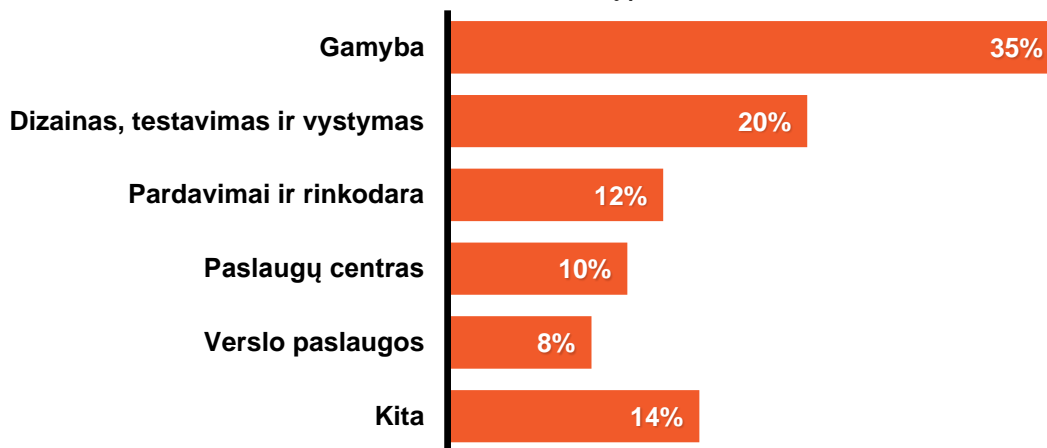

35 proc. 2015 metais Lietuvoje pradėtų TUI projektų vykdyti gamybos sektoriuje, 7 procentiniais punktais daugiau nei 2014 metais. Daugiausiai TUI projektų pradėjo pramoninės įrangos ir įrankių gamintojai bei gumos ir plastiko produktus gaminančios įmonės.

Antroje vietoje pagal projektų gausą 2015 metais buvo dizaino, vystymo ir testavimo veikla. Didžioji dalis šią veiklą vykdančių įmonių teikia programinės įrangos vystymo ir IT paslaugas. Vidutiniškai šios veiklos projektas suplanuoja tik 31 darbo vietą, o tai yra 2,8 karto mažiau už vidutinio Lietuvoje įgyvendinamo projekto suplanuotą darbo vietų skaičių. Vis dėlto tokio tipo projektai samdo itin aukštos kvalifikacijos darbuotojus, kuriems mokamas darbo užmokestis yra ženkliai didesnis už Lietuvos vidurkį. Tokie projektai kuria naujus produktus, kelia darbuotojų kompetenciją taip ne tik prisidedami prie Lietuvos ekonominio augimo, bet ir didindami šalies žinomumą tarptautiniu lygiu. Tikėtina, kad šios veiklos projektų skaičius Lietuvoje ir visame regione augs ir ateity, tad, kaip jau minėta, svarbu dėti pastangas kuriant palankią investicinę aplinką. Potencialūs darbuotojai yra pats svarbiausias veiksnys, tačiau taip pat svarbūs ir migracijos klausimai, verslo steigimo ir vykdymo reguliavimas, darbo santykių lankstumas ir kt.

Paslaugų centrų projektai, vidutiniškai suplanuojantys įdarbinanti daugiau nei 200 darbuotojų, Lietuvoje ir toliau sparčiai plečiasi. Džiugu, kad esami paslaugų centrai itin teigiamai vertina šalį ir kuo toliau, tuo dažniau Lietuvoje vykdo itin aukštų kompetencijų reikalaujančias funkcijas.

TUI PROJEKTAI LIETUVOJE PAGAL VEIKLĄ | 2015

Tradiciškai, didžioji gamybos projektų dalis vykdoma už Vilniaus. Šie metai nėra išimtis – net 15 projektų iš 17 buvo vykdomi ne sostinėje. Keletas projektų pavyzdžių:

- Švedijos „Anva Industries“ projektas Biržuose, gaminantis įvairiose srityse naudojamus gumos komponentus;
- Vokietijos durpių substratų, biokuro ir biomasės gamybos kompanija „Klasmann Deilmann“ gamybinių pajėgumų Šilutės rajone plėtros projektas, kurio metu įrenginama nauja moderni receptūrų, maišymo, sijojimo, pakavimo linija, tyrimų laboratorija bei eksperimentinis šiltnamis;
- Olandijos „Formula-Air“, vykdytų plėtros projektą Šiauliuose specializacija – pramoninių dulkių ištraukimo ir ventiliacijos įrangos gamyba;
- PET žaliavą Klaipėdos laisvojoje ekonominėje zonoje gaminanti „Neo Group“ suplanavo pradėti apie 50 mln. eurų vertės naujas statybas;
- Norvegijos naftos ir dujų technologijų kompanija „CSUB“ atidaro gamybos padalinį Klaipėdoje. Klaipėdos uosto teritorijoje įsikūręs padalinys gamina stiklo pluošto gaminius ofšorinėms povandeninėms instaliacijoms;
- Tarptautinei „Etex“ grupei priklausanti „Eternit Baltic“ Naujojoje Akmenėje stato cementinių dailylėnčių fabriką. Planuojama, kad 34 mln. eurų vertės gamykla per artimiausius trejus metus tiesiogiai sukurs mažiausiai 50 naujų darbo vietų;
- Danijos saugos priemonių gamintoja „Oppenhejm & Jansson“, šiuo metu turinti padalinius Kinijoje ir Danijoje, Panevėžyje įsikursiančioje gamykloje per artimiausius metus planuojama sukurti apie 150 naujų darbo vietų įvairios kvalifikacijos darbuotojams: logistikos specialistams, pakuotojams, dizaineriams, konstruktoriams;
- Klaipėdoje komandos plėtrą vykdė elektronines ir hidraulinės sistemas naftos ir dujų gręžiniams gaminanti bendrovė „Advantec“, kurią pernai įsigijo JAV milžinė „General Electric“.

Be gamybos projektų srauto 2015 metais pastebimas išaugęs ne Vilniuje įgyvendinamų paslaugų sektoriaus projektų ir planuojamų sukurti darbo vietų skaičius. Ši tendencija ryškiausia Kauno apskrityje. Daugiausia naujų darbo vietų Kaune planuoja sukurti JAV IT įmonės:

- Metų gale duris atvėrė naujas JAV korporacijos „Intermedix“, teikiančios sveikatos priežiūros verslo paslaugas, biuras Kaune;
- Taip pat Kaune savo antrąjį biurą atidarė pasaulinė programinės įrangos tiekėja „Bentley Systems“;
- JAV informacinių technologijų ir debesų kompiuterijos įmonė „Virtustream“ pradėjo programuotojų, testuotojų, sistemų administratorių komandos plėtrą.

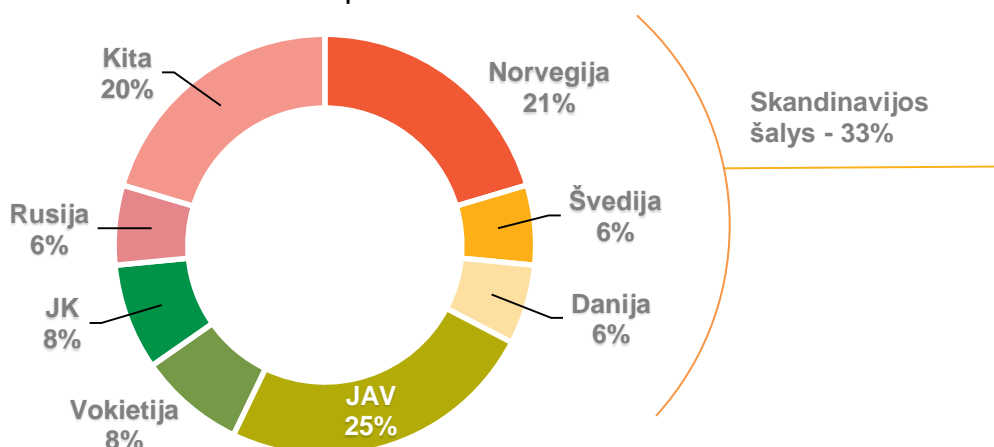
Projektų Vilniuje pavyzdžiai:

- Šveicarijos įmonė „CSD Ingenieure AG“, jau dešimtmetį šalyje sėkmingai teikianti projektavimo paslaugas, paskelbė plečianti savo veiklą Lietuvoje. Įmonės filialas „CSD Inžinieriai“, vykdamas užsakymus daugiausia vietinėje rinkoje, tampa integruotu projektavimo paslaugų centru, teikiančiu visas projektavimo paslaugas Lietuvos ir užsienio rinkoms;
- Kinijos „Fun Guide“, teikianti integruotus elektroninės komercijos ir mobiliosios įrangos sprendimus didžiausiems Kinijos bankams ir įmonėms, pirmajam savo padaliniiui Europoje pasirinko Vilnių. Čia steigiamas mobiliosios programinės įrangos kūrimo ir duomenų rinkimo biuras;
- Inovatyvių atsiskaitymo prekybos taškuose (POS) sistemų kūrėjas, JAV startuolis „Revel Systems“ pradėjo veiklą Lietuvoje. Iš čia įkurto padalinio „Revel Systems“ aptarnauja klientus tiek Europoje, tiek Amerikoje;
- Danijos pakuočių, taros iš gofruoto kartono gamintojas „Smurfit Kappa Baltic“ paskelbė apie naujo gamybinio pastato statybas Vilniuje, į kurias kartu su nauja įranga investuoja 6,5 mln. eurų;
- Didžiausia pasaulyje profesionalių meteorologijos analizių laivybos, naftos ir dujų gavybos bei vėjo energetikos sektoriams tiekėja „StormGeo“ įkūrė biurą Lietuvoje;
- Integruotų klientų aptarnavimo paslaugų lyderė pasaulyje „Teleperformance“ (Prancūzija) savo pirmąjį paslaugų centrą atidarė ir Lietuvoje. Vilniuje įmonė planuoja sukurti daugiau nei 200 naujų darbo vietų;
- Didžiausia pasaulyje prabangos prekių internetinė parduotuvė 1stdibs.com (JAV) paskelbė, kad jos IT vystymas bus vykdomas ir Lietuvoje;
- Interneto paieškos ir skaitmeninės rinkodaros milžinė „Google“ paskelbė apie biuro Lietuvoje atidarymą. Į biurą perkelta dalis darbuotojų, dirbančių su stambiais klientais ir partneriais Baltijos šalyse;
- Didžiausia Danijoje ir antra pagal turtą Šiaurės Europoje finansinių paslaugų grupė „Danske Bank“ Vilniuje įkūrė grupės IT kompetencijų centrą „Danske Group IT Lietuva“ (DGITL);
- Didžiausia pasaulyje vertybinių popierių biržų operatorė ir kapitalo rinkų technologijų tiekėja „Nasdaq“ (JAV) Vilniuje įkūrė naują technologijų ir verslo kompetencijų centrą.

4.2 Daugiausiai TUI projektų Lietuvoje vykdančios šalys

Pozicijų Lietuvoje neužleidžia Skandinavijos investuotojai, kartu pradėję trečdalį visų TUI projektų. Ketvirtadalį visų projektų Lietuvoje praėjusiais metais vykdė investuotojai iš JAV. Skandinavijos investuotojai toliau aktyviausiai kuria gamybos sektoriaus projektus, tuo tarpu JAV ir Jungtinė Karalystė dominuoja paslaugų sektoriuje.

TUI PROJEKTAI PAGAL ŠALIS | 2015

Panaši investuojančių šalių proporcija laikosi jau daug metų. Lyginant su kitomis regiono šalimis, Lietuva turi išskirtinumų. Pirmiausia, Šiaurės šalių¹² investuotojų dalis regione siekia vos 8 proc. Lietuva šių šalių investuotojams patraukli dėl geografinio artumo ir stipraus kitų Šiaurės šalių įmonių įsitvirtinimo Lietuvos rinkoje.

Vertinant Rusijos, Ukrainos ir Baltarusijos projektus kartu, Lietuva taip pat šiek tiek lenkia regiono vidurkį (atitinkamai 8 proc. ir 5 proc.). Tikėtina, kad lengvesnių migracijos procedūrų dėka ateityje Lietuvą pasieks daugiau projektų iš Rytų (NVS ir kt.) šalių. Lietuva ypač patraukli šių šalių kūrybinių industrijų, IT, inžinerijos įmonėms, orientuotoms į Vakarų rinkas.

Pritraukti Vokietijos projektus į Lietuvą ganėtinai sunku: šios šalies projektų dalis regione net 8 proc. punktais didesnė nei Lietuvoje. Kaip ir ankstesniais metais, didžiąją dalį Vokietijos projektų vykdė automobilių detalių gamintojai, kurie renkasi anksčiau minėtas stiprų šios sektoriaus klasterį turinčias šalis.

---

¹² Norvegija, Švedija, Danija ir Suomija

5. Pastabos

Apžvalga parengta pagal duomenų bazės *fDi Markets, the Financial Times limited* paslauga, duomenis. Ši duomenų bazė įtraukia plyno lauko TUI projektus bei užsienio kapitalo įmonių plėtros projektus, kurie kuria naujas darbo vietas, stato ar plečia gamyklas. Įmonių susijungimai ir įsigijimai tarp šių duomenų nepatenka. Svarbu pabrėžti, kad įtraukiami tik viešai žiniasklaidoje skelbti projektai. Dėl šios priežasties duomenų tikslumas nėra 100 proc. garantuojamas. Daugiau netikslumų kyla dėl to, kad viešuose pranešimuose įmonės dažnu atveju neskelbia planuojamų projektų parametrų, t.y., planuojamų sukurti naujų darbo vietų bei investicijų į ilgalaikį turtą. Tokiu atveju duomenų bazėje šie dydžiai yra įvertinami, remiantis buvusių panašių projektų parametrais.

Atkreipiame dėmesį į tai, kad šie duomenys skiriasi nuo VŠĮ „Investuok Lietuvoje“ turimų duomenų, pagal kuriuos 2015 metais Lietuvoje vykdyti 55 TUI projektai. Skirtumų priežastys:

- „Investuok Lietuvoje“ į TUI projektų sąrašą įtraukia ir tuos projektus, kurie nebuvo viešai skelbti. Apie šiuos projektus sužinome iš įstaigos darbuotojų, dirbančių su atitinkamais projektais. Šie projektai į *fDi Markets* duomenų bazę nėra įtraukti;
- „Investuok Lietuvoje“ projektą įtraukia į suvestinę nuo to momento, kai įmonė patvirtina savo planus, o *fDi Markets* – tik tada, kai apie tai pranešama žiniasklaidoje. Dėl šios priežasties galimai skiriasi projektų priskyrimas atitinkamiems metams (pavyzdžiui, „AIG“ paslaugų centras, pagal VŠĮ „Investuok Lietuvoje“ duomenis, buvo priskirtas 2014 metams, o pagal *fDi Markets* – 2015 metams).

Nepaisant to, kad *fDi Markets* duomenyse pasitaiko netikslumų, šis šaltinis yra itin naudingas Lietuvos palyginimui su kitomis šalimis, mat naudojamiems duomenims surinkti taikoma ta pati metodologija.

Daugiau informacijos apie šioje ataskaitoje pateiktus duomenis:

LIJANA LUBYTĖ

Analitykų grupės vadovė | Projektų valdymo departamentas

lijana.lubyte@investlithuania.com | Tel. +370 5 204 7818

Jogailos g. 4, LT-01116 Vilnius, Lietuva

www.investlithuania.com

